

ГОДИШЊИ ИЗВЕШТАЈ
О РЕАЛИЗАЦИЈИ ПРОГРАМА ЗАШТИТЕ И
РАЗВОЈА ПОДРУЧЈА НАЦИОНАЛНОГ
ПАРКА ЂЕРДАП ЗА 2008. ГОДИНУ

СЕКТОР ЗАШТИТЕ И РАЗВОЈА
Ј.П. Национални парк Ђердап

Доњи Милановац, децембар 2008.

РЕАЛИЗАЦИЈА ПРОГРАМА ЗАШТИТЕ И РАЗВОЈА ПОДРУЧЈА НАЦИОНАЛНОГ ПАРКА ЂЕРДАП ЗА 2008. ГОДИНУ

1. ЗАДАЦИ И АКТИВНОСТИ НА ЗАШТИТИ ПРИРОДНИХ ВРЕДНОСТИ

ПРАЋЕЊЕ СТАЊА, ИСТРАЖИВАЊА И ЗАШТИТА ПРИРОДНИХ ВРЕДНОСТИ

1.1.1 Заштита и унапређење стања шумских екосистема Националног парка Ђердап

У току 2008.године спровођене су мере заштите шума од биљних болести и штеточина на основу годишњег плана заштите шума. На подручју Националног парка Ђердап су се одвијале активности на извештајно-дијагнозно-прогнозно праћењу шумских штеточина ентомолошких (губар, мразовци, савијачи) и фитопатолошког типа (гљиве) карактера у сарадњи са Шумарским факултетом у Београду и Институту за шумарство - Београд. Институту за шумарство су достављани узорци и редовни извештаји са терена.

1.1.2 Истраживање еколошких и развојно природних карактеристика типова шума Националног парка и израда атласа типова шума

Активности на истраживању биодиверзитета Националног парка Ђердап и на типолошком издвајању састојина у Националном парку Ђердап које су се континуирано одвијале протеклих неколико година су приведене крају. У сарадњи са Шумарским факултетом из Београда издат је зборник радова: "Основне еколошке и структурно-производне карактеристике типова шума Ђердапа и Таре."

1.1.3. Активности у складу са програмом реинтродукције изумрлих лешинара и других несталих птица грабљивица подручја Националног парка Ђердап

Током 2008. године реализоване су активности везане за пројекат "Изградња хранилишта за некрофаге птице – белоглави суп (*Gyps fulvus*)", који је суфинансирало Министарство заштите животне средине. Настављене су активности везане за рад хранилишта за некрофаге врсте птица, које се налази на напуштеном каменолому на Голом брду. Активности су се огледале у следећем: вршено је редовно допремање хране (кланични отпад или угинуле домаће или дивље животиње) на платформу која се налази на каменолому, а која онемогућује да храну користе друге животиње (првенствено домаћи пси који су присутни у околини). Од одобрених средстава је изграђена осматрачница за птице и набављена потребна опрема за праћење орнитофауне.

Поред допремања хране вршена је редовна контрола рада хранилишта што подразумева првенствено евидентирање присутних птица на хранилишту. У протеклом периоду на хранилишту су биле присутне следеће врсте птица: мишар, креја, брглез, сури орао, велики детлић, велика сеница, гавран и др.

У Националном парку Ђердап је одржана и презентација пројекта "Заштита лешинара и других некрофагих птица и екоразвој на подручју Србије и Ђердапа", у сарадњи са Заводом за заштиту природе Србије.

1.2 РЕВИЗИЈА ПРОСТОРА У ЗОНАМА ПРВОГ СТЕПЕНА ЗАШТИТЕ

С обзиром да ће израду Просторног плана подручја Националног парка Ђердап радити овлашћена агенција за просторно планирање, у сарадњи са Заводом за заштиту природе Србије планирано је да се изради предлог проширења зоне I степена заштите у оквиру парка. На тај начин би се површина I степена заштите са 4,2 % повећала на неких 10% укупне површине, што би било у складу са међународним критеријумима заштите. У току године у вези с тим организовано је неколико састанака са представницима Завода за заштиту природе Србије.

1.3 УРЕЂЕЊЕ И ПРЕЗЕНТАЦИЈА ПОЈЕДИНИХ ЗОНА И ЛОКАЛИТЕТА

1.3.1 Програм израде дела геоинформационог система за државне шуме Националног парка Ђердап

Извршено је прибављање топографских и катастарских подлога подручја Националног парка Ђердап, дигитализација и израда садржаја програма обележавања подручја. На тај начин је израђен део геоинформационог система за државне шуме Националног парка Ђердап. Дигитализација је реализована у сарадњи са Управом за шуме.

1.3.2 Издвајање и уређивање природних арборетума у Националном парку Ђердап

Ј.П.Национални парк Ђердап је у складу са Средњерочним програмом заштите и развоја, планирало да се одређени флористички богати делови парка издвоје, обележе, уреде и ставе у функцију научно-истраживачког рада, контролисане едукације и презентације. У том циљу је израђен предлог пројекта „Инвентаризација и израда фотодокументације локалитета Хајдучке воденице за природни арборетум”.

2. ЗАДАЦИ И АКТИВНОСТИ НА ЗАШТИТИ КУЛТУРНО – ИСТОРИЈСКИХ ВРЕДНОСТИ

У циљу прикупљања података за формирање документације регистра културно-историјских добара Националног парка Ђердап извршено прикупљање дела библиографије о досадашњим истраживањима подручја Националног парка Ђердап.

У циљу прикупљања података за формирање регистра – документационе основе објеката и станишта народног градитељства Националног парка Ђердап и њеног заштитног подручја извршено прикупљање дела библиографије о

досадашњим истраживањима подручја Националног парка Ђердап на тему народног градитељства и теренска истраживања и израда фотодокументације народног градитељства села Брњице, Добре, Бољетина, Мосне, Орешковице и Петровог села. Спроведена истраживања нису завршена и извршена су само на нивоу фотографисања сачуваних облика народног градитељства.

3. РЕСУРСИ НАЦИОНАЛНОГ ПАРКА

3.1 ЗАДАЦИ И АКТИВНОСТИ НА ЗАШТИТИ, УНАПРЕЂИВАЊУ И УПРАВЉАЊУ ШУМА

Газдовање шумама у 2008. години је спровођено у складу са годишњим плановима искоришћавања, гајења, заштите и уређивања шума, као и планом изградње шумских саобраћајница за 2008. Део активности је реализовано кроз Програм заштите и унапређивања шума за 2008. год. Газдовање шумама у приватној својини је спровођено на основу годишњег плана за општине Кладово, Мајданпек и Голубац.

У току 2008. године завршени су радови на уређивању г.ј. Златица, тако да су прикупљени подаци за израду нове Посебне основе за газдовање шумама г.ј. Златица. Такође, ове године су извршени радови на уређивању газдинских јединица Штрбачко корито и Бољетинска река, с обзиром да је истекла важност ових Посебних основа за газдовање шумама.

3.2 ЗАДАЦИ И АКТИВНОСТИ НА ЗАШТИТИ РАЗВОЈУ И УПРАВЉАЊУ ЛОВИШТЕМ И ЛОВНОМ ФАУНОМ

У току 2008. године реализоване су следеће активности из годишњег програма ловства у ловишту Ђердап:

- Израђена су једна затворена чека на Таушану,
- Израђено је 4 високих седелица на дрвету на реону Д.Милановац,
- Израђено је 5 дрвених валова за јеленску дивљач,
- Урађена су два нова солиште и редовно су одржавана стара солишта,
- Покошено је 7 ха ливада и подигнуто 6 стог хранилишта,
- Одржава се једно мрциниште за предаторе на Златици,
- Узорано је и посејано је 4.55 ха овса за прихрану дивљачи,
- Узорано је и посејано је 1.60 ха луцерке за прихрану дивљачи
- Купљено је 30 тона кукуруза за надокнаду штете од дивљачи и прихрану дивљачи у ловишту
- Купљено је 1.000 кг соли у крупицама за потребе дивљачи,
- Узорано је и посејани 0.8 ха кукуруза,
- Одстрељено је 5 јелена од чега 1 у златној медаљи, 2 у бронзаној и 2 без медаље.
- Одстрељено је 4 вука,
- Одстрељено је 9 срндаћа, 1 срна и 1 лане,
- Одстрељено је 4 вепра, 6 дивљих свиња и 27 назимади,

3.3 МОНИТОРИНГ ПОПУЛАЦИЈА КРУПНИХ СИСАРА НА ПОДРУЧЈУ НАЦИОНАЛНОГ ПАРКА ЂЕРДАП

Активност која се континуирано врши сваке године. У оквиру послова везаних за ловство, сваке године се прати кретање бројног стања свих врста крупне дивљачи, а једном годишње, на крају зиме, врши се редовно годишње пребројавање дивљачи.

3.4 ЗАДАЦИ И АКТИВНОСТИ НА ЗАШТИТИ, РАЗВОЈУ И УПРАВЉАЊУ РИБОЛОВНИМ ПОДРУЧЈЕМ И РИБОЛОВНОМ ФАУНОМ

У току 2008. године реализоване су следеће активности из годишњег програма рибарства за рибарско подручје Националног парка Ђердап:

- редовно издавање дозвола свих категорија за спортски и привредни риболов појединцима и риболовачким удружењима у сва три реона,
- уговорен откуп рибе са 3 овлашћених откупљивача,
- извођени су радови на обележавању риболовног подручја,
- рађена је анализа улова рибе на основу пробних изловљавања.

3.5 ЗАДАЦИ И АКТИВНОСТИ НА ЗАШТИТИ И УПРАВЉАЊУ ВОДНИМ РЕСУРСОМ

3.5.1 Активности на откривању и сузбијању загађивача вода

У сарадњи са Ветеринарским специјалистичким институтом Краљево, током године вршена су праћења и анализа квалитета вода Националног парка Ђердап са неколико локација. Истраживања ће бити настављена у зависности од могућности и средстава.

3.5.2 Задаци и активности на заштити и развоју геолошких вредности и феномена Националног парка Ђердап

Од планираних активности везаних за заштиту геолошких вредности, ове године је реализован пројекат "Израде геолошко-палеотолошке збирке Националног парка Ђердап " у сарадњи са Рударско геолошким институтом из Београда. Збирка стена и минерала Ђердапа, део је сталне поставке изложбеног простора у управној згради Националног парка.

4. ПЛАНИРАЊЕ И УРЕЂЕЊЕ ПРОСТОРА И ИЗГРАДЊА

4.1 ЗАДАЦИ И АКТИВНОСТИ НА ПРОСТОРНОМ И УРБАНИСТИЧКОМ ПЛАНИРАЊУ

Идејно архитектонско решење ревитализације бивше карауле у Текији у визиторски центар Националног парка Ђердап.

Министарство заштите животне средине је суфинансирало пројекат „Ревитализације карауле у Текији у визиторски центар Националног парка Ђердап,, чиме је добијено око 400 м² пословног простора. Од Војске Србије је преузет објекат који ће се преуредити у визиторски центар. У току наредне године планирани су радови на уређењу и опремању овог полифункционалног објекта.

Пројекти визиторски центри у оквиру пет контролно-информативних пунктова примарних улаза Националног парка Ђердап и визиторски центар Националног парка Ђердап у Доњем Милановцу, нису реализовани услед изостајања потребних средстава .

4.2. ЗАДАЦИ И АКТИВНОСТИ НА ИЗГРАДЊИ И УРЕЂЕЊУ ГРАЂЕВИНСКОГ ЗЕМЉИШТА

Израђена је фотодокументација објеката на обали Дунава од Примарног улазног пункта Голубачки град до Примарног улазног пункта Диана Караташ.

На појединачне захтеве надлежних органа општина Голубац, Мајданпек и Кладово обављен теренски обилазак локација на лицу места, обрађени су захтеви за уређење простора на подручју Националног парка Ђердап и издата појединачна мишљења о усклађености захтева са одредбама и графичким прилогом Просторног плана подручја Националног парка Ђердап.

Као једна од активности истиче се и постављење примарне улазне табле на улазу у парк код Сипа из правца Кладова, које није било предходних 10-так година.

4.3 ЗАДАЦИ И АКТИВНОСТИ НА ИЗГРАДЊИ МРЕЖЕ САОБРАЋАЈНИЦА И РЕГУЛИСАЊУ САОБРАЋАЈА

Извођење ових радова утврђено је планом изградње шумских саобраћајница и шумског грађевинарства на подручју Националног парка за 2008.годину. Изведени су следећи радови: Изградња шумских влака 8.88 км, чишћење шумских саобраћајница 35.00 км

Такође је Програмом заштите и унапређивања за 2008. годину, извршена изградња тврђих шумских путева – радови на фази I у дужини од 6.87 км. Фаза II – насипавање ових путева ће се реализовати Програмом заштите и унапређивања за 2009. годину.

4.4 ЗАДАЦИ И АКТИВНОСТИ НА ИЗГРАДЊИ РЕКРЕАТИВНЕ ИНФРАСТРУКТУРЕ

4.4.1. Задаци и активности везани за заштиту, уређење и презентацију стаза здравља Националног парка Ђердап.

Наставак радова на уређењу рекреативних површина и пројектовању пешачких стаза и извођење радова на њиховом обележавању и опремању, уређено неколико излетишта (Мироч, Текија,), изворишта (Грабешница, Припор) и видиковаца (Плоче, Главица, Балта Алушонту, Ковилово),

пројектоване су нове пешачке стазе (Голубињска река и Ковилово) и израђена брошура и водич.

4.5 ЗАДАЦИ И АКТИВНОСТИ НА ИЗГРАДЊИ КОМУНАЛНЕ ИНФРАСТРУКТУРЕ

4.5.1. Санација дивљих депонија и сметлишта на подручју Националног парка Ђердап

Реализован је пројекат : "Санација дивљих депонија и сметлишта на подручју Националног парка Ђердап у 2008.години", који је суфинансирало Министарство заштите животне средине. Овим пројектом је санирана дивља депонија на Рибници код Доњег Милановца и регулисан начин одвожења смећа изван граница Националног парка, чиме је дефинитивно решен проблем депоновања отпада у три општине на Ђердапу.

5. ЗАДАЦИ И АКТИВНОСТИ НА РЕАЛИЗАЦИЈИ ПОСЕБНИХ ПРОГРАМА КОЈИ СУ У ФУНКЦИЈИ ЗАШТИТЕ И РАЗВОЈА НАЦИОНАЛНОГ ПАРКА ЂЕРДАП

5.1 ТУРИЗАМ

5.1.1 Активности на развоју туризма у Националном парку Ђердап

Национални парк Ђердап је у циљу развоја туризма и промоције читавог подручја учествовао у току године у реализацији многобројних манифестација, као што су Дан Дунава, Златна бућка Ђердапа у Текији, Голубачки и Поречки котлић, 33. Куп Ђердапа за једриличаре, ТИД-ова регата, итд.

5.1.2 Популаризација и презентација националног парка Ђердап

Прикупљање документације, дизајн, припрема за штампу и израда општих, посебних и тематских туристичко-пропагандних материјала (проспекти, карте, водичи, банери, календари, ЦД-и, постери, бук-маркери, кесе који прате реализацију туристичке понуде).

Активности су реализоване у виду израде промотивног материјала – календара, разгледница, флајера, роковника, мајци, фасцикли и кеса НП Ђердап. Национални парк Ђердап је презентован и промовисан на сајмовима туризма у Београду и Новом Саду.

Током лета неколико страних бродова-cruise и преко 1000 иностраних туриста, који су пристигли у Доњи Милановац, имали су прилику да, у оквиру свог програма, посете визиторски центар Националног парка Ђердап. Ови ексклузивни бродови су на свом путу од Аустрије до Црног мора пристајали на преноћиште у Доњи Милановац. За те прилике посебно је уређено приземље управне зграде у националног парка где су страни туристи могли да се упознају са природним и културно – историјским вредностима најзанимљивијег дела на речном току Дунава.

Различите стране и домаће групе посетилаца су обишле и Предео Посебних одлика Велики и Мали Штрбац са Трајановом Таблом.

Вредности Националног парка успешно су презентоване и на 9. Парковијади – сусретима запослених из заштићених природних добара Србије и Републике Српске.

5.2 КУЛТУРНО ОБРАЗОВНА И ПРОПАГАНДНА АКТИВНОСТ

5.2.1. Организовање радионица у школама на подручју Националног парка Ђердап

Презентације за ученике 6 и 7 разреда одржаване су по школама и у приземљу управне зграде Националног парка Ђердап у Доњем Милановцу. Ове тематске радионице имале су задатак да упознају будуће чуваре природе о природним и културно-историјским вредностима парка у коме живе.

У оквиру Европске недеље шума, Национални парк Ђердап је на ту тему организовао радионицу за ученике Основне школе Вук Караџић из Доњег Милановца. О овим активностима је снимљена емисија за РТВ Мајданпек и која је заједно са извештајем прослеђена Министарству животне средине.

У току године организовано је неколико посета визиторском центру Националног парка и за децу предшколског узраста.

5.2.2. Организовање "школа у природи", посета резерватима природе и културно-историјским локалитетима .

Организоване су “школе у природи”, тј. посете ученика основне школе Светозар Радић из Текије пределу изузетних одлика “Велики и Мали Штрбац са Трајановом таблом”. Посете резерватима природе организоване су и за посетиоце ван Националног парка: студенте, туризмологе, извиђаче и др. За организовање школа у природи припремљен је пројекат санације старе школе на Голом брду, која би била едукативни центар за младе у будућем периоду.

5.2.3. Учешће у образовним емисијама радио и телевизијских програма .

Учествовало се у емисијама о заштити природе на РТВ Мајданпек, РТВ Зајечар, РТС и др.

Уз помоћ Радио-телевизије Србије снимљен је филм о повратку младунца орла белорепана и припремљен је материјал о спасавању срне из Дунава и пуштању натраг у природу.

5.3 НАУЧНО-ИСТРАЖИВАЧКА АКТИВНОСТ

5.3.1 Истраживање флоре вегетације и фауне националног парка Ђердап

Наставак истраживања флоре, вегетације и фауне Националног парка Ђердап са Биолошким факултетом, евидентирање укупне васкуларне флоре Националног парка. Евидентирање инвертебратске и вертебратске фауне у складу са степеном досадашње истражености и др.

Израђен је идејни пројекат Заштите зеленике (*Иех aquifolium*) проширењем ареала.

У сарадњи са Ветеринарским специјалистичким институтом Краљево реализују се пројекти "Испитивање присуства вируса беснила на неколико станишта популације слепих мишева Националног парка Ђердап" и "Праћење и заштита од вируса птичјег грипа код птица мочварица."

5.4. РАЗВОЈ ИНФОРМАЦИОНОГ СИСТЕМА

Ажурирање веб сајта Ј.П. "Национални парк Ђердап" www.npdjerdap.org (постављање нових слика, текстова и осталог материјала), у циљу представљања рада и активности парка.

Почетак израде базе података о биљним и животињским врстама које постоје (живе) на територији "Националног парка Ђердап".

6. САРАДЊА

6.1 МЕЂУНАРОДНА САРАДЊА

6.1.1. Активности у спровођењу програма и пројеката планираних на основу Карпатске конвенције

Регионални центар за животну средину (REC) и Европска академија из Болцана (EURAC) организовали су Националну радионицу о имплементацији Карпатске конвенције намењену локалним властима. Радионица је организована у оквиру програма пружања подршке имплементацији Карпатске конвенције који спроводе REC и EURAC. У оквиру истог програма израђен је и Приручник за коришћење Карпатске конвенције, који је презентован на радионици.

Радионицу је реализовао REC у сарадњи са Националним парком Ђердап у чијим просторијама је дводневни скуп одржан, затим Министарством заштите животне средине чији су представници узели учешће у радионици, као и доприносом који су Министарство за економију и регионални развој, Одсек за туризам, и Министарство полјопривреде, Одсек за органску производњу, дали у процесу припрема.

6.1.2 Активности везане за сарадњу са GTZ -ом

Сарадња са немачком организацијом за помоћ и сарадњу – GTZ, огледала се на туристичко-информативном обележавању и постављање саобраћајне сигнализације Дунавске Euro Velo бициклистичке руте, у оквиру велике Дунавске руте од Немачке до Црног мора.

Заједничка активност Националног парка Ђердап и GTZ –а је и израда зидног календара за наступајућу годину.

6.1.3 Активности везане за сарадњу са IUCN-ом

У сарадњи са IUCN-овом канцеларијом у Београду, презентују се годишње активности на заштити и развоју Националног парка Ђердап у билтену који издаје ова организација.

Национални парк Ђердап је учествовао и на активностима IUCN-а у оквиру пројекта „SpeleoTourism in the Green belt of South-East Europe,

6.1.4 Сарадња са румунским парковима природе

У циљу побољшања међусобне сарадње Националног парка Ђердап и Парка природе “Portile De Fier”, организовано је неколико сусрета у оба парка.

Потписан је Протокол о сарадњи са Румунским геопарком Жупанијског округа Mehedintci којим се конкретизовала будућа сарадња два заштићена подручја са обе стране Дунава. Овим је започета сарадња са Жупанијским округом Мехединци као администратором Геопарка, који спроводи пројекат "Рехабилитација центра за мониторинг Геопарка округа Мехединци" у оквиру суседског програма Румунија-Србија. Главни циљ овог пројекта је промовисање дугорочне сарадње између администрација Геопарка Жупанијског округа Мехединци и Националног парка Ђердап, у циљу што боље заштите и очувања културног и природног наслеђа области.

Пројекат „Danube – European Corridor,, скуп у Турн-Северину, финансиран од стране Европске уније у организацији музеја “Portile De Fier”на коме је активно учешће имао и Национални парк Ђердап. Активности са овог скупа су презентоване и у Румунском часопису о заштити биодиверзитета.

6.1.5. Сарадња са осталим међународним организацијама

У оквиру Карпатске иницијативе за мочварна подручја (CWI), Национални парк Ђердап је учествовао на Шестом Европском састанку Рамсарских подручја у Шведској.

Национални парк Ђердап је, као члан EUROPARC федерације, учествовао и на конференцији о изради менаџмент планова заштићених подручја у Словачкој.

6.2. САРАДЊА СА КОРИСНИЦИМА ПОДРУЧЈА НАЦИОНАЛНОГ ПАРКА

У 2008. години Служба надзора је вршила редовне задатке које јој Закони и правилник о унутрашњем реду налажу у обиму који су дозвољавали разни фактори који утичу на њен рад. Активности су се сводиле на контролу подручја везано за контролу риболовног подручја, контролу промета дрвних сортимената, контролу дивље градње итд. Контрола се сводила на покретање одговарајућих поступака према извршиоцима учињених дела али и на организовање одговарајућих акција и заплону недозвољених средстава којима су чињена дела која законом нису дозвољена.

У овом периоду у неколико организованих акција заплениване су мрежа разних величина окаца и пуштене су пријаве одговарајућим инспекцијским органима лицима која су на недозвољени начин вршила привредни и спортски риболов на риболовном подручју Ђердап.

У истом периоду подношене су пријаве инспекцијским органима за бесправно изграђене објекте на подручју Националног парка. Ово се односи пре свега на радове у приобалном појасу Дунава али и на бесправно подигнуте ћумуране.

Истовремено Служба надзора је учествовала у свим активностима предузећа које су остале Службе изводиле, као што су учествовање у разним туристичким манифестацијама (Златна бућка Ђердапа, Поречки котлић и др.) али и у активностима презентације и популаризације подручја Националног парка.

6.3 ПРИПРЕМА ПРОЈЕКТА ЗА ДОНАТОРСКА СРЕДСТВА

У 2008.г. припремљени су следећи предлози пројеката :

1. Видео надзор Визиторског центра Националног парка Ђердап;
2. Изградња система видиковаца у Националном парку Ђердап;
3. Санација старе школе на Голом брду;
4. Заштита зеленике проширењем ареала;
5. Заштита и припрема реинтродукције угрожених и исчезлих некрофагих врста птица на подручју Националног парка Ђердап;
6. Истраживања и мониторинг слепих мишева на подручју Националног парка Ђердап;
7. Реинтродукција дивокоза на локалитету Соколовац-Чока Њалта;
8. Развој надзорне службе Националног парка Ђердап;
9. Ловно - узгојни центар Лицина ливада;
10. Петролошко-палеонтолошка збирка Националног парка Ђердап;
11. Визиторски центар у оквиру два контролно - информативна пункта "Голубачки град" и „Дијана Караташ“ на подручју Националног парка Ђердап.
12. Визиторски центар Националног парка Ђердап у Текији – пројекат и реализација.

23.12.2008.године,
у Доњем Милановцу.

СЕКТОР ЗАШТИТЕ И РАЗВОЈА
Помоћник директора:
Александар Србуловић, дипл.инж.шум.